

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristo petih petih vrst 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“.

Opravištvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Cesarjev prestolni govor.

Potem ko je skupščina, imenovana državni zbor, z gospodsko zbornico vred 23. t. m. svoje zasedanje končala, sklenil je drug dan cesar sesijo z običajnim prestolnim govorom. Udje obeh zbornic so se zbrali v veliki sobani cesarske burge, slišati govor, katerega je dr. Unger sestavil in Nj. Vel. cesar govoril. V tem prestolnem govoru se s početka pravi, da je ta državni zbor večinoma onih nalog izvršil, katere mu je cesar pri odpreti zaznamoval in se nadaljuje poslancem tako-le:

„Z vašo domoljubno pomočjo se je posrečilo, neposredno državno zastopstvo osnovati in na način, ki je danim razmeram prikladen, državnemu zboru potrebno neodvisnost dati, ter s tem neškodovaje samostalnosti dežel, enoto države primerno izraziti. Na teh tleh naj se zdaj vsi narodi in vse stranke zbero, da v duhu sprave in v blagem tekmovanju z zedinjenimi močmi delajo za velikost in čast skupne domovine in zaplenjavo razvijanje ustavnega življenja. Moja upanja in moje želje se strinjajo z vašimi, da bi bilo to delo Avstriji k trajni blagosti in blagoslovu.“

Razen teh besedi, konstatira prestolni govor, da so bila „prizadevanja“ Galiciji večjo avtonomijo dati, zastoj, da pa naj Galicija v tem trajno skrb vidi, ka je poseben minister za Galicijo imenovan. Naštevši razne postavbe, katere je državni zbor letos izdelal, kaže prestolni govor na svetovno razstavo, ki se boče črez nekoliko dni na Dunaji odprla kot „razvijanje vseh močij industrije in kulture“, ter konča zopet z veselim „vzgleodom na zagotovljeno in srečno razvijanje naše domovine.“

Politične važnosti je menda v vsem govoru samo v gore citiranih besedah, katere je po ustavnem običaji ministerstvo spisalo in cesarju govoriti dalo. Če cesar želi sprave, gotovo to želi, kar večina v naši državi; ravno tako razumemo željo, da bi z volilno reformo enkrat Avstrija uravnana bila. Ta želja od strani vladarja je naravna, ker gotovo je sit že dvanajst let gledati, kako se ustavno življenje in ustavni red v bolečinah raja in raja, a se roditi ne more. Da-li se boče pa tudi izpolnila? Mi se ne upamo tega trditi.

„Na teh tleh (na podlogi neposredno voljenega državnega zbora) naj se vsi narodi in vse stranke zbero,“ tako želi cesar. Verjemo, da je to vladarjeva želja. A ne verjemo, da je to tudi želja ministerstva in njegove stranke. Kajti ko bi bila le-ta želela, da vse stranke pridejo spravno v direktnem državnem zboru skupaj, bila bi volilno re-

formo pravičnejše izvela, ne bi bila nemški groš vzela za slovansk goldinar, ne bi bila slovanskega kmeta, kjer se je le dalo v umetno manjšino potisnila itd. Ako se mi Slovani vendar, kljubu vsem krivicam, ki nam vnovič iz volilne reforme izvirajo, zberemo na teh tleh, boče to le nov dokaz, da nam je še več za to državo nego onim, kateri jo hočejo, dokler jej sami gospodujejo. A tudi če se vsi narodi in vse stranke v novem državnem zboru po cesarjevi želji zberó, — dvomimo da bi bil tam najti v prestolnem govoru pozivani „duh sprave“. Tega ustavaki in fabrikanti volilne reforme ne poznajo, ta je večini nemških poslancev tuj in ne moremo verovati, da bi jih po volilni reformi obsenčil.

(?) Iz Galicije 22. apr.

(Izv. dopis.)*

Utegne vas zanimati, kaj se v naši deželi godi, posebno pa kako se je javno mnenje nasproti — nam vsem usiljeni — novi volilni reformi, prav za prav centralističnemu okroiranjju v volilnih stvareh, razvilo. Kdor tu pri nas ne živi, mislil bi da je nemogoče, ka je v političnih nazorih naše dežele popolna sprememba dogodila se. Kakor so pri nas dozda malo srca in razuma imeli za federativno pravno osnovanje monarhije, tako je zdaj — zlasti po sankcioniranju tako imenovane volilne reforme — popolnem vse drugače postalo. Celo lojalci, ali kakor se pri nas imenujejo „mameluki“, morajo priznati, da z dozdanjim paktiranjem, diplomatiziranjem v rajhsratu in zunaj rajhsrata nismo nobenih uspehov imeli.

Zdaj izpoznava cela inteligencija naše dežele, da je edini pravi pot: zvezati se z drugimi enakomiselnimi elementi v državi v skupno delovanje in ravnati se po taktiki, kakor boče dogovorjena. Da vse meri na federalistično-politični pravec, to se ne da zgrešiti! — Pričakuje se sicer kakor drugod, da boče zdanja vlada svoje manovre delala pri volitvah, ali na vseh krajih se pripravljajo za proti-delovanje.

Bilo bi samo želeli, da bi vsi faktorji cele države, ki imajo enak interes, po zaupnih močeh v trajni duševni zvezi med soboj obranili se, — da ne bi nikjer kako zane-marjenje ali kaka politična napaka pripetila se, ki bi mogla uspeh kratiti ali manjšati.

Gotovo ste glas dobili o nezahtevanem, neprošenem imenovanju gališkega ministra brez priklade, ki je iz Galicije rojen. Njegovo ime je Ziemiakovski. To je znano ime iz časov rajhsrata in iz časov svojega podpredsedništva v državni poslanski zbornici. Od

*) Ta dopis nam je poslan iz odličnih političnih krogov. Uredn.

tačas nij bilo nič več od njega slišati in je v deželi jako nepriljubljena osoba, največ zavoljo tega, ker se je kot voditelj stranke v rajhsratu bližal bolj centralistični nemški skupini in njenim teorijam specijelno nemško-avstrijskega, druge po vsem izpivajočega liberalizma, kakor da bi bil za narodne interese dežele skrbel.

Zdaj ob sklepu državnega zbora so dvojno mero in vago upotrebili. Po eni strani: so terjatve, katere je gališki deželni zbor zakonito formuliral, v državnem zboru za igračo imeli in „ad acta“ dejali, — mandate državnih poslancev kakor tudi delegatov iz Galicije uničili. Po drugi strani: so postavili ministra, kot figuranta, kateri proti ministru, ki bi bil za deželne interese postavljen, toliko velja in nij več vreden, kakor če se pravi kavi surogatna mešanica nasproti postavi.

Mnenje v deželi je bilo ravno tako tačas, ko je govorica nastala, da si želi minister Lasser podpora za volilne manovre s tem narediti, da ministersko mesto za Galicijo kreira, kakor je zdaj, ko je imenovan Ziemiakovski: to je, da se mora še energičnejše na federalističnem potu naprej hoditi in očitnim ministerskim manevrom močno protivno delovanje vzpostaviti. Imenovanje Ziemiakovskega se smatra za centralistični zamahljaj na nas, in po tem izpoznavi si bode mo položje uravnali.

V Ljubljani 26. aprila.

O centralnem volilnem odboru za vse slovenske volilne okraje piše „Slov. Gosp.“: „Naj se osredni odbor za vso Slovenijo osnuje, kandidatov pa naj ne imenuje, marveč sprejme vsacega, ki si ga dotični okraj sam postavi. Osrednemu odboru pripadlo bi pa važno delo, da skrbi o pravem času okrajnim volilnim odborom za tiskovine, oglase, poduke ali tudi za potrebne stroške; da odgovarja na stavljena vprašanja in daje potrebne nasvete. Okrajni odbori naj bodo, kolikor je to mogoče, na središčih vsakega volilnega okraja; središče si naj domoljubi sami izberó.“

Tega mnenja smo tudi mi. Okrajnim odborom vsakako pripada naloga, da poizvedó mnenja volilcev, katere kandidate si oni žele. Te želje naznanjajo centralnemu odboru, ki se boče gotovo po njih ravnal in ne bo tako brezobziren, kandidate postavljati, za katere sami volilni okraji ne marajo. „Slov. Gosp.“ sicer v svojem članku nekatere pomisleke ima zoper centralni volilni odbor; ker ga pa končno sam nasvetuje, dokazuje s tem, da se mu pomisleki ne zde dosti važni in se po porazumljenji dajo odpraviti.

Sicer pa je glede centralnega odbora

vse ugovarjanje odveč, ker je že spol postavljen in se bode tudi gotovo lotil naloženega mu dela.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 26. aprila.

Cesar sam je slovesno sklenil sesijo državnega zbora. Gospodska in poslanska zbornica ste se 24. t. m. v ceremonijski dvorani zbrali. Potem je prišel cesar z nadvojvodi in ministri in bral prestolni govor, o katerem na drugem mestu govorimo.

Gospodska zbornica je v poslednji seji doživela veliko veselje in čast, pridobiti še enega dedinskega uda. Predsednik je namreč naznanjal, da je za dedinskega uda g. Rudolf baron Hakelberg imenovan. Kdor je kedaj tako nesrečen bil, tako zvano filozofično razpravo: „Razvoj ustavne stranke“ v roke dobiti in par strani citati (vso knjižico prebraviti bi celo tiču strusu bilo nemogoče), bode čestital gospodski zbornici k tej akviziciji. Baron Hakelberg je med fanatičnimi ustavaki eden najfanatičnejših, pa škili tudi čez mejo v državo bogaboječosti.

Poljski Dzienik piše, da bodo Poljaci stopili v direktno izvoljeni državni zbor. To je bilo že pred imenovanjem Ziemialkovskega dognana stvar in so tudi federalistični gališki poslanci za vstop. „Dziennik“ meni, da bodo celo Čehi svojo pasivno politiko opustili in v državni zbor stopili. (Doda pa Čehi o tem še niso sklepali; kakor vedo poročati „Nar. listy“. Še le po volitvah se bodo menda vsi federalistični poslanci sešli in storili konečni sklep.)

Magjari se ničesa ne boje tako silno, nego panslavizma. Povsod ga vidijo in kažejo svetu to strašilo. Zdaj si da „Hon“ pisati, da se je v Petrogradu osnovala posebna sekcija za razširjanje poljsko-slovenske propagande. Na čelu jej stoji državni svetnik Krzynecki, glavni agent je Čajkovski, udje pa so 11 amnestirani v Petrogradu živeči Poljaci. Namen društva je, vseh 87 milijonov Slovanov združiti v eno enoto. Čajkovski je baje že dosegel, da so poljski veliki posestniki v Volhiniji in Podoliji poslali peticijo „gospodarju vseh Slovanov“ (ruskemu carju), naj tudi Poljakom svojo milost skazuje. Agent za prusko Poljsko, knez Bariatinski, potuje čez Dunaj in Zagreb na Turško. — Kaj vendar vse iznajde magjarska fantazija! Naj bodo Magjari pravični Slovanom in nij se jim treba bati — panslavizma.

Vnanje države.

Pri shodu **francoskih** republikancev, ki je bil pretekli torek v Belleville, je govoril Gambetta o težnjah francoskih republikancev. Gambetta pravi najprej, da je podpora republikanske stranke že večkrat rešila sedanjo vladno, katero bode on tudi v prihodnje podpiral, ker ona reprezentira republiko. Republikanci so zmerni bili, da je bila dežela prej oproštena sovražnikov, in bodo to tudi v prihodnje, ko se republika utemelji. Gojiti se morajo republikanski občaji, in napraviti ravnotežje med stranko novotarjev in konservativcev. Gambetta obžaluje obnašanje nekaterih republikancev v zadnjem času, ter pravi, da Francosko glede velicij reform v šolstvu, vojaštvu in davkovstvu nikakor nij zadovoljeno. Govornik končno čestita republikancem zaradi njihove discipline, zavrača očitane, da je ekskluziven, ter pravi, da se republikanci ne smejo zapati slavohlepni ljudem, kateri pokažejo demokraciji hrbet, kadar so enkrat sebe osrečili, ter konstatira končno napredovanje republikanskega življa na Francoskem.

Govor Gambette je bil sprejet z velikim navdušenjem.

V izjavi do pariških volilcev zarad Barodetove kandidature, katero je podpisalo 83 poslancev levece, med njimi Gambetta,

Louis Blanc in Edgar Quinet, pravijo poslednji, ka niso protivniki vladi, a tej nij bilo potreba baš sedaj upeljavati oficijelnih kandidatur. Sicer pa je Barodetova kandidatura najboljši izraz javnega mnenja francoskega v vsaki zadevi.

Thiers je k svojemu 77letnemu godu prejel mnogo voščil, med njimi tudi eno od slavnega Španjca Castelarja. V pismu do poslanca španjske vlade v Parizu Olozagu se Thiers zahvaljuje za to voščilo, ter pravi, da je vedno mislil, da morate Španjska in Francoska složno postopati, ter bode vedno na to delal. Čestita tudi Castelarju za njegovo prizadetje, obdržati na Španjskem javni mir in red.

Španjska vlada je sklenila, razpustiti permanentno komisijo narodne skupščine. Člani te komisije, katera obstoji večidel iz radikalcev, so konspirirali zoper sedanjo vladno. Napravili so 23. aprila v Madridu tudi nekako demonstracijo nekdanje narodne straže, katero je pa armada z narodnimi prostovoljci preprečila. Ljudstvo je bilo vsled tega tako razkaženo, da je morala vlada za varnost permanentne komisije skrbeti. Manifest republikanske manjšine narodne skupščine pozivlje vladu k eneržiji, da se kaznujejo radikalni krvavniki.

V **pruski** gospodski zbornici se je začelo v četrtek obravnavanje znanih postav, po katerih bode v prihodnje cerkvena oblast zelo omejena. Zbornica poslancev je te postavke sklenila z veliko večino. V gospodski zbornici pa se je pojavilo hudo nasprotovanje proti njim. Pri današnji obravnavi so govorili poslanci Witzleben, Skevzevski, nekdanji predsednik ministerstva Mantouffel, posebno pa Gruner in Kleist Retzov proti njim, trde, da so nepravilne, škodljive in nevarne, ker omejuje svobodo od države priznanih društev, ter škodujejo protestantsko cerkev. Temeljno načelo od leta 1848: ločenje cerkve od države, se nij potrdilo, kakor se je to pokazalo v Belgiji. Vlada in liberalci so se učili iz tega. Knez Bismark pravi nato, da bode odgovarjal le Grunerju, da se ne bode kedo motil, ker je Gruner bil poprej v zvezi z ministerstvom vnanjih zadev. Nagla sprememba vladne politike v cerkvenih zadevah se je začela leta 1871, ko se je napravila opozicijska stranka središča. Trdenje, da je vlada Italijo spodbola, naj ob času francosko pruske vojne posede Rim, nij resnično. „Z dvema sovražnikoma se nam je vojskovati, to sta „Internationale“ in ultramontanizem. Obžalovati mora, ko vidi toliko zastopnikov rodov, ki so pomagale povzdigniti prusko državo, bratiti se z onimi, kateri bi jo radi podkopali. Govorniku Brühl nasproti trdi Bismark, da nij nasprotnik katoliške cerkve. Boj z vladohlepno duhovščino se ne sme zamenjati z nasprotovanjem zoper cerkev samo. Ona stranka je nevarna, in gledati treba, da ostane kralj gospod v deželi.“ Glavna debata se je na to sklenila, potem ko sta Bismark in Roon še vodju opozicije Kleist Retzovu očitala, ka njegova stranka nij konservativna, ter da škoduje avtoriteti države. — Specijalna debata se prične jutri.

Dopisi.

Iz Šmarja pri Celji dne 22. aprila. [Izv. dop.] Čitateljem „Sl. Naroda“ je znano, da se je tudi pri nas peticija zoper volilno reformo podpisovala. Iz celega okraja razen ces. uradnikov štejejo lahko na prstih ene roke vse one posestnike, kateri nijso splošnega mnenja, in vendar se nam je pripetila neka pomota; odposlanec našega okrajnega odbora je baje dne 6. aprila pri zboru v Celji podpisal povabilo v zadevi naprav svečanosti za volilno reformo. Kar nam je znano, tako so vsi udje našega okrajnega odbora nasprotniki volilne reforme in med njimi tudi odposlanec, kateri se je omenjenega zbora udeležil. Da

jê pa on povabilo podpisal, zgodilo se je pa le tako, da je on, ko mu dobro nij bilo, sobo zapustil in vrnivši se podpisal v mnenji da podpisuje zapisnik pisan o tem, kar se je popred sklepalo. Še le „Sl. N.“ mu je povedal kako napako je napravil in se pred občinstvom v sum ustavoverstva spravil. Da pa temu nij tako, dokazuje najbolj odločno to, da se iz našega okraja vsled posebnega povabila nobeden ud dne 28. t. m. v Gradci udeležil ne bode svečanosti. Šmarski okraj ostane še vedno slovensko naroden kakor je do sedaj bil. Toliko smo bili dolžni povedati, da opravičimo našega odposlanca in celi okraj.

Iz slovenskega štajera 24. april. [Izv. dop.] (Uradna slovenščina.)

Razglasi odposlani od namestništva v Gradci so bili do zadnjega časa v čisti prav lahko razumljivi slovenščini pisani; zadnji čas pa se je to predrugačilo in tukaj naj objavim natančen prepis razglasov: „Štev. 2509. Razglas. Kako dopisuje 19. t. m. štev. 985 tukajšnja vojniška intendancija, izginila je tako, da se ne more najti, Rozina Wiesinger, katera je doživotno imela uživati obresti od Borcek — Hamsa. Zubiedovičke zaloge; bila je hišna oskrbnica ter je zadnji čas stanovala pod štev. 4. habsburške ulice v Beču.

— Da je najde stanovališče te osebe vsaki je pozvam, da kar bi zuedel dotičnega, naznanje da predstojni politiški oblasti. V Gradcu dne 24. februarja 1873. C. kr. namestnik Kubeck. — Broj 32. Razglas. Vsled odjusa vjegone uzvišenosti gosp. ministra notrajnih zadev dne 28. decembra 1872 br. 6044 dalo je trgovinsko ministervo c. kr. postnim uredom ukaz, da naj se službeni dopisi colnijskih, železniških in policijskih vradnikov, kateri, so izloženi na bavarsko zemljišče, z avstrijskimi gosposkaki in vrednijami, kakor tudi službeno dopisi bavarskih colnijskih, železniških in policijskih vradnikov z bavarskimi vrdnijami, od 1. januarja 1873 naprej imajo kako, notrajne listo postne poslanice one zemlje, katere so dotični organi (uredniki); po takem so te poslanice v dose-danji meri brez plačne. V Gradci 23. februarja 1873. C. kr. namestnik Kubeck“.

Kaj ne? To vam je krasna slovenščina. Koliko sposobnih moči slovenskih se pri c. kr. oblastnijah zametuje, — nevedneži se pa po konci postavljajo!

Iz Varaždina 24. aprila. [Izv. dopis.] Ne morem si kaj, da ne bi pirobčil Slovencem ugodno vest, ki jo je zadnjič prinesel naš „Pučki prijatelj.“ Gospod Janez Kecal kamniški župan je poslal tukajšnji uniformirani meščanski četi tisuč frankov v zlatu v dar, zato ker so ga gospodje častniki prav prijazno sprejeli, ko se je ne davno v Varaždinu mudil, in ker se je takrat prepričal o blagem in koristnem namenu tega meščanskega zavoda. Zapovedništvo meščanske uniformirane čete izreka v predzadnji številki „pučkega prijatelja“ velikodušnemu darovatelju svojo iskreno zahvalo ter želi, da bi našel pri nas doma mnogo posnemovalcev. Ko smo to v hrvaškem in nemškem jeziku tiskano zahvalo prečitali, smo si mislili: pač srečni Slovenci, ki imajo take mecene; še srečniši pa Kamnik, ki ima tako radodarnega župana! Kako mora tak dobrotljiv župan po očetovsko skrbeti za svoje domače mesto! V mestu, kjer tak župan županuje, je pač lahko ustanoviti

razna društva ter vzdrževati dobrotelne zavode! (O tem nam bo morda naš kamniški dopisnik vedel kaj praviti? Ur.)

Iz železnice, katero tako željno pričakujemo in ki je tako rekoč živотно vprašanje naše kupčije, menda zopet ne bo nič. Naši deputaciji so sicer v Pešti obljubili, da se bode le tista proga dovolila, ki bi šla čez Varaždin, zdaj pa se zopet druga že kaže. Najbolj bi bilo pač, ko bi šla železnica Dunaj-Noví čez naše mesto, kajti le ta proga bi nam povrnila nekdanjo trgovino, ki nam jo je v zadnjem času prevzel sosedni Čakavec v sedaj ogerskem Medmurju. — Denašnji Jurjevski semenj se zaradi deževnega vremena nij posebno obnesel. Največ je bilo konj, med njimi mnogo prav lepih, ki so našli posebno mnogo kupcev iz slovenskih dežel.

Domače stvari.

— (Slovensko gledališče) Opo-minjamo č. bralce v Ljubljani, da je denes slovenska predstava na korist igralke in učiteljice naših slovenskih igralk, gospe Odi-jeve in vedno marljivega igralca g. Šmida. Prijatelji napredka slovenske Talije ne bodo zamudili, rečenima dvema z obilnim obiskom gledališče svoje priznanje izkazati.

— (Nesreča.) Včeraj dopoldne je tri mesece staro dete neke šivilje tukaj v Ljubljani palo iz otročje korbice s stola, in ker je imelo stekleno sesalnico v ustih, se je po lici tako razrezalo, da je vsled utoka krvi takoj nmrlo.

— (Sneg.) Tukaj v Ljubljani leži $\frac{1}{2}$ črevlja visok sneg in še ne poneha po malem snežiti. Pri drevji, zlasti pri mladem, je dosta vej in celo vrhov odlomljenih. Koliko je ta kasni sneg drugod škode delal, nam še nij znano. Ako je tudi v vinogradnih krajih tako snežilo, kakor tukaj, potem so mlade rozgve gotovo hudo poškodovane.

— (Od sv. Petra) na Krasu 26. apr.: Pri nas sneži in burja piha, da so se veliki zameti napravili med Ležečem in sv. Petrom. Tržaški poštni vlak je 4 ure obležal. Velika škoda na sadnem drevju.

— (Za notarijat pri sv. Lenartu) v Slovenskih goricah se puli 42, reci dva in štirideset kompetentov, med temi šest c. k. deželnih svetovalcev. Mora pač ta notarijat biti dobra molzava krava, da bi jo toliko gospodov rado šlo molziti.

Razne vesti.

* († Justus pl. Liebig) najslavitejši vseh vrstnikov, največji kemik stoletja, reformator poljedelstva, je 18. aprila 70 let star, na pljučnem vnetju umrl. Rojen je bil 12. maja 1803 v Darmstadtu od revnih staršev, ki so se pa po neutrudljivi marljivosti vspeli do vrlega blagostanja. Ko se je na gimnaziji v Darmstadtu izobrazil, prišel je leta 1818 v lekarnico v Hopenhajmu, ker je imel posebno ljubezen do naravoslovja. Že čez 10 mesecev pa je šel na vseučilišče v Bonn in potem Erlangen. Od 1822 pa je svoje studije nadaljeval v Parizu, kjer se je s slavnim Humboldtom seznanil. Na priporoko tega poslednjega postal je leta 1824 izvenredni, in leta 1826 redni profesor kemije na univerzi v Giesenu, kjer je skoz več nego četrto stoletje razvijal svoje obče plodnosno delovanje. Leta 1852 postal je konservator kemijskega laboratorija v Monakovem, leta 1860 od kralja za predsednika aka-

demije znanosti in generalnega konservatorja državnih znanstvenih zbirk imenovan. Kaj mu znanstvo, naravoslovje zahvaliti ima, kaj je on storil na praktičnem polju življenja, se ne da vse naštet; teško je kedaj kdo drugi svoje življenje tako dobro in koristno upotrebil, kakor Justus pl. Liebig. Ko bi on nič ne bil storil ali pisal, kot svoje „kemična pisma“, bil bi neumrjoč. Omeniti moramo posebno sijajnega uspeha njegovih fiziološko-kemijskih preiskavanj, „mesnega izlečka“, ki nam dela mogoče, da na stotisočja poprej nerabljenih živalskih vrednosti v tujih deželah, v blagor stradajočega in trpečega človeštva rabimo. Cele knjige pa ne bi obsegale vsega, kar je on učinil vsemu človeštvu na slavo in korist.

* (K požaru v Jahimovu na Češkem.) O deležnosti zavarovalnih društev pri tej požarni nesreči poizvedamo, da je „Riunione“ bila najtežje zadeta, ker je imela vse mestne objekte in cerkev (poslednjo s 116.000) gl. v zavarovanju. „Aetna“ 5000 gl., „Azienda“ 26.000 gl., češka vzajemna 7000 gl., 1. češka občna delniška banka 5000 gl., „Concordia“ 28.000 gl., „Donau“ 50.000 gl., „Evropa“ 40.000 gl., Št. Florjansko društvo 80.000 gl., „Gališka“ 3000 gl., „Generali“ 25.000 gl., „Lipska“ 25.000 gl., „Moldau“ 32.000 gl., „Peštanska“ 20.000 gl., „Riunione“ 228.000 gl., „Union“ 10.000 gl., 1. ogerska 14.000 gl., „Viktoria“ 46.000 gl., skupaj 644.000 gl.

* (Hudiča so ubili!) V Gradci je imel nek restavrant veliko opico. Te dni se jej je pa zljubilo, da je ušla. Prišla je v neko vas blizu Andrice. Prebivalci še menda niso nikoli take zveri videli, ki hodi po dveh nogah, pa se dolg rep za njo vleče. Modrijani iz vasi so se koj na cesti posvetovali in uganili, to more le sam živ hudič biti. Takoj so se oborožili s cepci, kosami, pečnimi in gnojnimi vilami, in še z drugim orožjem, da napravijo lov na „hudiča“, češ, kako dobro bi bilo, ko bi se jim pa vendar le znalo posrečiti, temu vragu enkrat za vselej kosti polomiti. Kmalu dojdejo spehano žival in jo popolnem ubijo. Plaho stoji morderci okolo trupla umrlega „hudiča“; tu pride fajmošter in kmete podučí — prvokrat v svojem življenji — da niso hudiča, nego ubogo žival, opico ubili!

Narodno-gospodarske stvari.

— Deželna sadje- in vinorejska šola je, kakor „Nov.“ pišejo, na posestvu grofa Lanthieria na Slapu v vipavski dolini narejena. Dolgo so trajale obravnave da se je v red spravilo vse; zdaj so dognane. Pretekli teden je deželni odbor s pritujenjem odbora drnžbe kmetijske rezb razpisa podelil službo vodstva in prvega učitelja gosp. Richardu Doléncu, ki ima vse, tudi po ministerstvu kmetijstva priznane lastnosti za to mesto.

Razpisana je tudi druga učiteljska služba, služba vrtnarja (vincarja) in pa 8 štipendij za šolo na Slapu. Ko bode na slapški grajšinici tudi vse drugo za šolo vredjeno, se bode začetek šole oklical, da se oglasi vsak, kdor bode hotel to šolo obiskavat. — Gotovo bode ta šola ne veliko korist vinstvu v krasni naši vipavski dolini, pa tudi napredku vinoreje še drugej. Zato more naša dežela hvaležna biti, da je v blagem g. grofu Lanthieriu našla dobrotnika, kateremu ostane nevenljiva zasluga za napredek sadje- in vinoreje v domovini naši. — To bode tedaj tretja za pospeh blagostanja deželnega delajoča šola, ker kovaško in živinozdravniško že od leta 1850, gozdarsko pa od 1870. leta imamo, pa upamo, da dobimo kmalu tudi četrto, to je, popolno kmetijsko šolo na Dolenjskem.

— Iz Istre se nam piše 22. aprila: Istra se zove tužna; ta izrek je resničen, pa ne samo v narodnem, tudi v narodno-gospodarskem oziru. Pomanjkanje gozdov, kame-nita tla, vse to dela, da vsako poletje na

suši trpimo tako, da se pri nas poljedelstvo ne more razvijati. Pa tudi vinska trta, katera je povsodi zasajena in katera bi se tudi morala povsodi gojiti, že nekoliko let vinorejcem le malo vina prirodi, vsled trsne bolezni. Lani je spomladi hud mraz dosti trsov v nizkih krajih pokončal. Pri nas namreč se trta tudi po globokih in tesnih dolinah sadi in tu najbolj rodi, ker se mraza navadno nij bati. Trsna bolezen, katera je l. 1871 že precej izginila, se je l. 1872 na novo prikazala, v toplejših krajih že meseca junija. Temu so pa vinorejci deloma sami krivi bili, ker so popustili prvo žvepljanje. Pozneje, ko se je že poznala bolezen, pa je motil dež in veter da nij bilo mogoče žveplati. In tako je bolezen neizmerno škodo napravila po vsej Istri. Vsled tega so vinorejci, ki so pozno žveplali, dolžili žveplo, da nij čisto, ker nič nij pomagalo. Pa to nij verjetno. Žveplo le mora o pravem času biti potrošeno.

V Poreči mi je pravil marljiv vinorejec, da je tudi lani z najboljšim uspehom žveplal, ker se je natanjko držal vseh predpisov in strajal, če prav iz početka nij bilo videti uspeha. Njegovi sosedí, ki so ga posnemali, so tudi obilno pridelali.

Vinoreja v Istri bi se morala ločiti od poljedelstva. Dozdaj se trte sade v vrstah med setvami, namesto da bi se posebni vinogradi napravili. Vincarjev tukaj ne poznamo, pa bi dobro bilo, da bi se neki ljudje izključivo z vinorejo pečali.

Zraven vina se tudi sadja, zlasti pa oleja dosti pri nas pridelá. Edino od teh pridelkov še imamo nekoliko dohodkov.

Letos dozdej vinska trta lepo kaže; naj bi le vinorejci ne zamujali, z žveplanjem začeti.

Žvepljanje le pomaga, če se o pravem času pomladi začne, posebno pa pridno ponavlja, ko se grozdi razvijajo, pred poletno hudo vročino.

Poslano.

Iz Šoštanja 24. aprila: Vaš dopis iz Velenja v 92. šte. „Sl. Naroda“ krivo dolžuje nas Šoštanjčane, da smo mi motili zbor kat. pol. društva. Kakor druge leta, smo se tudi letos na velikonočni pondeljek na zabavo peljali v bližnje Velenje; pa še vedeli nijsmo, da bode ta dan zborovalo kat. društvo. Ako so se res odborniki prestrašili našega prihoda, se nam to mora čudno zdeti pa je tudi neverjetno, kajti mi smo bili med soboj in ni eden od nas se nij brigal za katoliško društvo. Poizvedeli smo pač pozneje, da društvo zategadelj nij moglo zborovati, ker nema nobenega govornika in ker sploh hira zavoljo premajhnega števila kmetijskih udov. Se to moram popravljati, da nas Vaš dopisnik krivično napada kot „nemškutarje“. Ko bi se le povsod nahajalo toliko dobrega duha za Slovanstvo, kakor tukaj, potem bi ne trebalo tako boriti se za boljšo prihodnost. Kar se pa tiče katoliških društev, se nam v našem kraju nepotrebne zde. Naj bi se raji kaka čitalnica ali narodno-politično društvo osnovalo. S.

Poslano.

Čitalnični odbor nij odgovoren za dopise iz Idrije v „Slov. Narodu“, pod številkami 76. 88. in 90, in nij v zvezi z dopisnikom. Tudi priznava podpisani odbor, da čitalnično društvo nij v sovrastvu s tukajšnjim kazinskim ali uradničkim društvom.

Idrijske čitalnice odbor.

Umrli v Ljubljani

od 22. do 24. aprila.

Mart. Andolšek, vrtnar, 49 l., na sušici. — A. Šetina, žena tobaško-tovarniškega delavca, 40 l., na vodenici. — Karl Škrbic, berač, 49 l., na pljuč. tuberkulah. — Franc Kovač, gozdar, 40 l., vsled poškodovanja. — Katar. Jevnikar, posestniški otrok, 3 dni, na božjasti. — Marija Dragorin, delavka smodske tovarne, 26 l., na krči. — g. Katar Vučer, trgovska supruga, 74 l., na organski srčni hibi. — Nik. Breier, otrok tesarsk. pom., 16 m., na vodeni glavi.

Tržne cene

v Ljubljani 26. aprila t. l.

Pšenica 6 gl. 80 kr.; — reč 4 gl. 15 kr.; — ječmen 3 gl. — kr.; — oves 1 gl. 95 kr.; — ajda 3 gl. 60 kr.; — pros 3 gl. — kr.; — koruza 3 gl. 30 kr.; — krompir 1 gl. 80 kr.; — fižol 5 gl. — kr.; — masla funt — gl. 59 kr.; — mast — gl. 38 kr.; — špeh frišen — gl. 34 kr.; — špeh poven — gl. 42 kr.; — jajce po 2¹/₂ kr.; — mleka bokal 10 kr.; — govedine funt 26 kr.; — teletine funt 29 kr.; — svinjsko meso, funt 31 kr.; — sena cent 1 gl. 25 kr.; — slame cent — gl. 85 kr.; — drva trda 6 gl. 60 kr.; — mehka 4 gl. 80 kr.

Dunajska borza 26. aprila.

(Izvirno poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovih	70 gl. 10	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	72	" 80
1860 drž. posojilo	102	" 40
Akcije narodne banke	943	" —
Kreditne akcije	326	" 75
London	109	" —
Napol.	8	" 72
C. k. cekini	—	" —
Srebro	107	" 85

Odvetniški sestavitelj

(Concipient)

slovenščine v govoru in pisavi vst, dobi z mezdo 700 do 1000 gold. na leto odmah službo pri

Dr. Petovaru,

odvetniku v Ormuži

(120—2) **Friedau** Untersteiermark.

Javna zahvala.

Pred kratkim mi je neusmiljeni plamen požrl moja poslopja.

Vendar v tej nesreči mi je bila tolažba, da sem imel le-te poslopja z protip.: štev. 22513 pri slavnem zavarovalnem društvu „Viktorija“ zavarovana, katere glavni zastopnik za Kranjsko je gospod Jakob Dobrin v Ljubljani.

V tem britkem položaji je znatno olajšalo moje stanje imenovano društvo, katero mi je v kratkem času po požaru škodo popolnem izplačalo.

Za tako blago postopanje izrečem slavnemu zavarovalnemu društvu „Viktorija“ moje srčno zahvalo in ga vsem gospodarjem, kateri žele svoja poslopja ali premakljive predmete zoper škodo ognja zavarovati, najgorkeje priporočam.

Predosl dne 27. marca 1873.

Jernej Sitar m. p., posestnik.

Franc Drinovce m. p., oprav. zavarovalnega društva „VICTORIJE“, priča.

Florjan Veit m. p., priča. (106—3)

Služba

občinskega tajnika in organista

v **litijem trgu** z letno plačo 230 gl., prosto bero in tudi zraven zaslužek, je izpraznena.

Prosileci morajo biti popolnem zmožni slovenskega jezika, in dokazati vsostransko zmožnost za uradovanje ter najdalje do 15. maja t. l. pri županstvu prošnje vložiti. — Zraven se tudi naznani, da je pri občini malo opravila.

Županstvo litijskega trga,

dne 21. aprila 1873.

Alojzi Koblar l. r.

(116—3)

župan.

Tuji.

25. aprila.

Europa: Gančnik, Hupmann iz Dunaja. — Belarini iz Prage.
Pri Elefantu: Hirš, Lesner, Ehrenzweig, Zierer. Grundman iz Dunaja.
Rusi iz Trsta.
Pri Maltči: Braumiller iz Frankobroda. — Frikert iz Lipskega. — Walduga iz Grada. — Br. Eichelburg iz Gorenjskega. — Hink, Martinelli iz Ravnika. — Matijaš iz Kočevja. — Hirš iz Islandije. — Walstabe iz Dunaja.

Ljubljanska filijala Štirske eskomptne banke

priporoča se za izvršitev

banknih opravil vsake vrste.

Po svojem banknem in menjalnem komptoiru **kupuje in prodaja vse vrednostne papire, eskomptira menjice** po obstoječem tarifu, izdaja **nakazila** na vsa avstrijsko-ogerska in tujezemski trgovinska mesta po najzmernejših pogojih in **posoja** najceneje na vse pri borsah notirane **efekte in valute** 70 do 80% kursne vrednosti. Njen bankni in menjalni komptoir ima zmerom **veliko zalogo vrednostnih papirov** in opravlja **vsako borsno naročilo z najkulantnejšimi pogoji.**

Dalje **jemlje denarje na obresti** in sicer daje zdaj:

a) na Giro-Conto (knjižico) 5% obresti brez odpovedi,

b) na blagajnične liste (Kassenscheine)

4% obresti brez odpovedi, 5% obresti proti 10dnevni odpovedi.

Za **ugodno in davka prosto nalaganje glavnice** priporoča filijala:

5¹/₂% založna pisma avstrijske hipotekne banke

v kosovih po 100 in po 1000 gold., katera se v 50 letih s polno nominalno vrednostjo potem izžrebanja nazaj plačujejo in imajo kupone za 1. dan aprila in 1. dan oktobra;

5¹/₂% založna pisma avstrijske hipotekne banke

v kosovih po 100 in po 1000 gold., katera se v 10 letih s polno nominalno vrednostjo potem izžrebanja nazaj plačujejo in imajo kupone za 30. dan junija in 31. dan decembra;

9% bone otomanskega zaklada od leta 1872., kateri se bodo izplačali

13. dan julija 1877. in 13. dan julija 1878. leta.

s kuponi za 1/13. dan januarija in 1/13. dan julija, v kosovih po 100 sterlinških liber.

Ker je filijala prodajo imenovanih papirov prevzela en commission, jej je moči izvršiti vsako naročilo **po dnevnem kursu.**

Končno filijala pozornost trgovcev in obrtnikov obrača še posebno na svojo samostalno

kreditno družbo

in jih vabi, naj pristopajo. Programi o organizaciji te družbe dobivajo se v komptoiru filijale na velikem trgu, štev. 239. (92—6)

Menjavnica

„**Wiener Commissions-Bank**“,

Schottenring Nr. 18,

razposilja

dobitne liste (Bezugs-Scheine)

na sledeče razpisane gručice srečec, in se morejo te sestave iz tega razloga najkoristnejšim prištevati, ker je vsakemu posestniku takšnega dobitnega lista mogoče, vse glavne in postranske dobitke sam zadeti in razen tega obresti 30 frankov v zlatu in 10. gl. v papirju uživati.

Gruča A. (16 ždrebanj na leto.)

Mesečni obroki à 10 gl. Po vložbi zadnjega obroka dobi vsak deležnik sledeče 4 srečke:

1 **Spere. državne srečke po 100 gl. od l. 1860.** Glavni dobitnik 300.000 gl., z

odkupno premijo potegnene serije 400 gl. a. v.

1 **Spere. c. turšk. državno srečko 400 frank.** Glavni dobitnik 600.000, 300.000

frankov gotovega zlata.

1 **vojvod. Brunsviško srečko 20 tolarjev.** Glavni dobitnik 80.000 tolarjev brez

vsakega pridržka.

1 **Insbruško (tirolsko) srečko.** Glavni dobitnik 30.000 gl.

Gruča B. (13 ždrebanj na leto.)

Mesečni obroki à 6 gl. Po vložbi zadnjega obroka dobi vsak deležnik sledeče srečke:

1 **Spere. c. turšk. državno srečko 400 frank.** Glavni dobitnik 600.000, 300.000

frankov gotovega zlata.

1 **vojvod. Brunsviško srečko 20 tolarjev.** Glavni dobitnik 80.000 tolarjev brez

vsakega pridržka.

Sachsen-Meiningska srečka. Glavni dobitnik 45.000 gl., 15.000 južnonemške veljave.

Potem dobitne liste na peti del, 5pere. drž. srečke l. 1860. Mesečni obroki à 6 gl.

Potem dobitne liste na cele državne srečke l. 1864. Mesečni obroki à 10 gl.

Potem dobitne liste na pol državne srečke l. 1864. Mesečni obroki à 4 gl.

Potem dobitne liste na pol ogerske srečke. Mesečni obroki à 3 gl.

Potem dobitne liste na Brunsviške srečke 20 tolarjev. Mesečni obroki à 2 gl.

Potem dobitne liste na Insbruške srečke. Mesečni obroki à 2 gl.

Razen tega prevzame borzna pisarnica in menjavnica „**Wiener Commissions-Bank**“

vse kakor koli imenovane bankine, menjične in borzne opravila.

Potrjene menjice in priporočila se na vse velike mesta v Evropi in v Ameriki

po najnižji ceni razpisavajo. — Naročila na tukajšnjem mestu in iz pokrajine se naglo,

gotovo in natančno izvršujejo, in po borzni pisarnici nakupljene menjice in vrednosti se

oziroma na vsakokratni položaj denarskega tržišča po najbolj dobropkupnih pogojih dajejo.

Opraviški prostori so vsak dan od 9. ure dopoldne do 6. ure zvečer brez pre-

stanka odprti.

Vnanja naročila se natančno in tudi na povzetje izvršujejo. Zapisniki vzdigateg

se po vsakem ždrebanji franko zastoj razposiljajo. (80—18)

Epileptičen krč ali božjast

zdravi pismeno poseben zdravnik za božjast **Dr. O. Killisch**, Berlin, Luisenstrasse 45. (255—46)

Pričujejoče ima čez tisoč bolnikov v ozdravljenji.